

Tutustuminen lasten oikeuksiin

- Kysy oppilailta, mitä oikeuksia lapsilla on. Kirjoita taululle.
- Näytä video (<https://www.youtube.com/watch?v=ZzD4jFCHWig>).
- Täydennä listaa videolla mainituilla oikeuksilla, esimerkiksi liittyen
 - harrastuksiin/vapaa-aikaan
 - oikeuteen olla oma itsensä
 - oikeuteen saada tukea
 - oikeuteen kouluun
 - oikeuteen kertoa mielipide.
- Kysy, tietävätkö oppilaat vielä muita oikeuksia, joita videolla ei mainittu.
- Kysy, mitä lapset ajattelevat siitä, että heillä on samalla oikeus kouluun ja oikeus vapaa-aikaan.
- Kerro oppilaille, että tänään keskitytään erityisesti oikeuteen **kouluun** ja oikeuteen kertoa **mielipide**, koska iltapäivän vieraat ovat kiinnostuneita näistä.

Kyselytehtävä

- Kerro oppilaille, että tehtävän tavoitteena on pohtia sitä, miten he voivat vaikuttaa kouluun. Jos jokainen yksitellen pyytää jotain, se ei toimi. Siksi pitää toimia yhdessä.
- Kerro oppilaille, että lapsia pitää **kuunnella asioissa**, jotka liittyvät heihin. Tässä tehtävässä mielipide kerrotaan lyhyessä kyselyssä, joka koskee koulua. Kysely on valittu toimintatavaksi, koska se on helppo tapa kerätä monen ihmisen mielipide tietyistä asioista. Jos johonkin asiaan tulee paljon negatiivista palautetta, voidaan se ymmärtää niin, että oppilaat haluavat muutoksia.
- Jaa oppilaille tyytyväisyyskysely. Ohjeista täyttämään lomake ”rasti ruutuun”-periaatteella. Asiat joihin lapset ottavat kantaa, ovat seuraavat.
 - A) Koulun piha
 - B) Kouluruoka
 - C) Koulukirjat
 - D) Luokkahuoneet

- Luokasta pitää valita kolme oppilasta, joista yksi on puheenjohtaja, toinen sihteeri ja kolmas avustaja. **Puheenjohtaja** kertoo koululle ja kutsutulle vieraille tuloksesta. **Sihteeri** täyttää oheisen lomakkeen (ks. muut liitteet), johon kootaan tulokset. **Avustaja** auttaa sihteeriiä kyselyiden keräämisessä ja tulosten kirjaamisessa. Opettaja tai joku oppilas kirjaa tuloksen myös koulun yhteisessä Powerpointissa olevaan valmiiseen pohjaan.
- Vastausten laskennassa voi käyttää ylimääräistä lomaketta, johon lasketaan tukkimiehen kirjanpidolla vastausten määrä. Sen jälkeen vastaukset voi siirtää ”puhtaaseen” lomakkeeseen. Kun vastauksia lasketaan, muut voivat piirtää lapsen oikeuksiin liittyvän kuvan.
- Keskustelkaa tuloksista tunnin lopuksi. Huomatkaa erityisesti, jos luokalla on jostain asiasta selvästi positiivinen tai negatiivinen mielipide.

Esitys

Iltapäivällä kyselyiden tuloksista kerrotaan vieraille ja muulle koululle. Juontaja vetää tilaisuuden ja kutsuu luokat vuorollaan. Puheenjohtaja ja mahdolliset kaverit tuovat koontilomakkeen päättäjille ja kertovat, mikä luokka on kyseessä ja onko jostain vaihtoehdosta erityisen paljon hyvää tai huonoa palautetta. Samalla tulos näytetään yhteisestä Powerpointista oppilaille. Juontaja auttaa oppilaita tarvittaessa. Tässä kohtaa voidaan pohtia, kuinka moni astuu koulun eteen – jos jännittää, voi mennä isommalla porukalla.

Lisätietoa

Lapsen oikeudet lyhyesti (Unicef, lainattu eduskunnan oikeusasiamiehen sivuilta)

1. Ketään ei saa syrjiä.
2. Kaikissa päätöksissä tulee miettiä, mikä olisi lapsen etu.

3. Valtion pitää tukea huoltajia kasvatuksessa.
4. Oikeus elää mahdollisimman terveenä ja saada tarvittaessa hoitoa.
5. Oikeus henkilöllisyyteen virallisessa rekisterissä.
6. Oikeus perheeseen ja säilyttää sukulaissuhteensa, jos on hyvä olla heidän kanssaan.
7. Oikeus ilmaista mielipiteensä, kunhan se ei loukkaa muiden oikeuksia.
8. Oikeus omantunnon- ja ajatuksenvapauteen sekä uskonnonvapauteen ikätaso huomioon ottaen.
9. Oikeus leikkiin ja vapaa-aikaan sekä yksityisyyteen.
10. Lapsella on oikeus saada tietoa ikätasolleen sopivalla tavalla.
11. Oikeus sosiaaliturvaan ja riittävään elintasoon.
12. Oikeus koulutukseen ja laadukkaaseen opetukseen.
13. Oikeus oman kielen ja kulttuurin harjoittamiseen sekä oikeus liittyä yhdistyksiin.
14. Lasta tulee suojella päihteiltä, hyväksikäytöltä, lapsikaupalta sekä työltä, joka haitallista kehitykselle.
15. Oikeus väärinkäytösten jälkeiseen toipumisen edistämiseen.

Lisätietolinkkejä

- Eduskunnan oikeusasiamiehen sivu lasten oikeuksista (hyvä ja ytimekäs):
<https://www.oikeusasiamies.fi/web/lasten-ja-nuorten-sivut/mita-lapsen-oikeudet-ovat->
- Ihmisoikeudet.net – vähän laajemmin aiheesta:
<https://ihmisoikeudet.net/ihmisoikeudet/lapsen-oikeudet/>
- Wikipedian yleissilmäys aiheeseen: https://fi.wikipedia.org/wiki/Lasten_oikeudet
- Lapsiasiamiehen sivut (hyvin laajasti lasten oikeuksista): <https://lapsiasia.fi/lapsen-oikeudet>